

Razne povesti. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1912. 80. 191 strani.

Fr. S. Tratnikov „Konec povesti...“ tvori začetek knjižice. Historija o pijancu, ki se je kljubujoč staremu pregovoru prej spreobrnil, nego v jamo zvrnil. Veleidealizirana slička ne bo izgrešila svojega vzgojnega namena pri onih, ki so se pravkar izvili šolskim klopem. Veteranom čitanja pa roji po možganih: Kje sem pač to bral? Povsod, kjer se tiska in usum Delphini! — V „Očetu in sinu“ — J. Kostanjevec se je reaktiviral po daljšem pisateljskem dopustu — se nahaja luč in noč bolj enakomerno porazdeljena. Za brezobzirnim, delavnim očetom, ki bi ga v tujini dičil naslov, „selfmademan“, zahteva povprečna mohorjanska natura in komodna tehnika, da sledi sin duhoven ter vrača imetek oškodovancem. Vsi ti, kakor mnogo drugih, nosijo na čelu viden pepelni znak, da tekmujejo med sabo, kdo prej zdrсне pod prag naše zavesti. Najbolj tipičen je morda še P. Bohinjčev „Glagoljaš Štipko“, dasi stopa včasih preveč v ozadje. Povest iz 13. stoletja, torišče zvečine Dolenjsko. Par prizorov prav prijazno prikazanih, par prikupnih potez, vsa stvar, škoda, samo nakazana. Čudiš se mirni objektivnosti pri opisovanju npr. bogomilov; čisto zadaj pa mora priti brca: znamenje naše praznovernosti. — O „zvonjenju v gozdu pri Ptuj“ (pred 300 leti) pripoveduje Lea Fatur, ki v tkanino svojih povesti rada vpleta legendaren vótek, vse to z gesto realista. Sledi trojica živalskih pravljic, oziroma dvogovorov. V celoti se ne more očitati tem drobnarijam, da segajo po svoji umetniški obdelavi nad povprečnost. Ko bi jih presojal rajni Plinij, bi pripisal morda ta paradoks: Nihil peccat, nisi quod nihil peccat.

A. Debeljak.

Slovenske večernice. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu 1912. 66. zvezek. 80. 160 str.

Ena najrodovitnejših med sodobnimi našimi pisateljicami, gosto in izbrano-besedna Lea Fatur, ki se zadnje čase bavi prevesno z zgodovinskimi sujeti, je tu podala Vislavino odpoved. Romantični zapletljaji, vaba za žensko psiho, se odvijajo v drugi švedsko-poljski vojski l. 1655., ko so se od vseh strani zgrinjale na Poljsko tolpe grabežljivih sosedov, ko so se še celo nekateri žlahčiči domačini družili z nasprotniki zoper kralja. Antagonizem med zvesto in odpadlo plemiško rodbino tvori izhodišče najvažnejšim dogodkom. Ljubezen med otroci teh družin, zapreka pri starših; končna ovira, denar, pri nepremožni hiši, ki pa ima skrit zaklad, dovoljen v uporabo le poslednjemu potomcu. Ta se imenuje Vislava. Plemeniti nagibi, ljubav do preganjane Poljske, malce tudi plemenitaški predsodki časti, jo pripravijo, da si s tajnim ogromnim premoženjem ne pomaga do osebne sreče, ampak se žrtvuje na oltarju domovine. Zanimivosti v tem okviru ne manjka, zanimanje ne ohlapne do konca. Seve, Sienkiewiczovim romanom slava ne bo mrknila vsled tega. — „Po stopinjah Gospodovih“. Spomini na slovensko jeruzalemsko romanje v l. 1910. Kot psiholog se je g. Meško bržkone postavil na stališče, da človek rad sprejme in sliši, kar mu je znano. Zato toliko locorām communium iz izraelske zgodovine, ki jo poznajo naši ljudje vsaj dvajsetkrat bolj ko svojo lastno. Da, ta pot po gori „moriji“ je predolga. Nasprotno pa so ostale partije gladko

„Ljubljanski Zvon“ XXXII. 1912. 12.

48